

УДК 352.07

Бобровський Олексій

доктор філософії в галузі публічне управління та
адміністрування,
доцент кафедри економіки
Херсонський навчально-науковий інституту
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова

Година Олексій

викладач кафедри економіки
Херсонський навчально-науковий інституту
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова

ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЄКТНОГО ПІДХОДУ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНИХ АСПЕКТІВ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Об'єднуючою платформою для розвитку ідей місцевої влади, мешканців і бізнесу повинен стати інститут розвитку територіальних громад і його соціально спрямований управлінський контент. Він повинен створювати у жителів громади здатність до сприйняття запропонованих трансформацій та їх спрямування на позитивні перетворення. Визначені місія, сфера відповідальності, функції та завдання, становлення чіткого порядку здійснення заходів розвитку, спрямування і координації дій при розробці положень, стратегій і планів розвитку, розробка і дотримання уставу громад повинні стати регламентуючими та регулюючими чинниками. Ця умова може бути якісно виконаною в разі попередньої підготовки жителів громади до запланованих трансформацій та їх сприянню позитивних перетворень. Необхідним є

ліквідація несумісності, несумірності, незіставності й неузгодженості суспільних процесів на територіях громад. Підвищення привабливості спільних дій, поява спільних цінностей, креативного мислення і розвитку поглядів на безальтернативність руйнації розгалуження і роздроблення колективної власності громади та їх спільного раціонального використання є одним із чинників розвитку територій.

Формування корпоративності жителів громади, виховання і набуття творчого мислення здійснюється протягом усього життя шляхом поновлення знань, набуття практичного досвіду, створення умов їх реалізації в облаштуванні власного життя. Тому одночасно із заходами Реформи місцевого самоврядування в Україні, що створила умови для ефективної діяльності всіх територіальних суб'єктів з місцевого розвитку, повинна розроблятися і впроваджуватися система мотивації й організації психологічної активності взаємодіючих суб'єктів з метою створення та підтримки вмінь щодо налагодження спільної праці, роботи в команді, вмінь організації бізнесу та інших навичок спільної діяльності. Мова йде не про поведінку, що успадковується генетично, а про поведінку, яка має бути сформована в процесах життєвого шляху.

Процес творчої взаємодії бере свій початок зі сфери культури управління, яка створює умови для підтримки та розвитку культури мислення, сприяє психологічній активності до участі в спільній діяльності. Її критеріями можуть бути довіра, повага, відвертість, надійність та інші прояви ставлення до керівництва, колег і співробітників, що формують глибинні механізми спільної діяльності. Це зумовлює необхідність спеціального підвищення кваліфікації та навчання керівного корпусу територіальних громад, залучення до їх складу працівників з відповідними компетенціями, цілеспрямованих й амбітних осіб. Суттєві

потенційні можливості жителів громад і максимальне їх залучення до активних дій як суб'єктів господарювання й учасників народовладдя виявляються в організації соціального партнерства і соціального підприємництва.

Соціальне підприємництво як особливий вид бізнесу бере свій початок у країнах США і Євросоюзу. Спочатку такі підприємства розглядались, як підприємства малого бізнесу. Підхід щодо включення малого бізнесу в національну економіку як економічного гравця в США розпочато в 1953 р. з утворенням спеціальної державної інституції з управління цими процесами «Адміністрація малого бізнесу». У країнах ЄС малі підприємства почали свій шлях з 1977 р. Підтримка малого бізнесу здійснювалася за принципами необхідності розвитку національної економіки, яка об'єктивно вимагає вирішення суспільного завдання створення таких підприємств, які б могли здійснювати господарські ніші для великих підприємств, сприяти розв'язання проблем зайнятості та інноваційного розвитку соціальної сфери. Це обумовлюється закономірностями розвитку науково-технічного прогресу, який потребує синтезу всіх учасників економічної системи – великого, середнього і малого бізнесу. Згодом усі такі підприємства зайняли достатньо значну питому вагу серед господарюючих суб'єктів, спрямували свою діяльність на розв'язання нагальних соціальних проблем і стали називатися соціальними, хоча напрями їх діяльності продовжували бути підприємницькими. Оцінка діяльності малих підприємств у закордонних країнах розрахована за показниками товарообігу, обсягом внутрішнього валового продукту, продуктивністю праці, середньою заробітною платнею, інвестиційною діяльністю, згідно з кінцевими результатами, у тому числі на одного працівника. Порівняння їх із досягнутим рівнем великих підприємств показали, що вони є рівноправними гравцями в

економічному і соціальному середовищі суспільства.

Соціальне підприємництво в Україні почалося з 2014 р. і стало розглядатися як модний тренд, який широко обговорюється і привертає до себе увагу багатьох громадських організацій, ініціативних груп і активних жителів. Не ставлячи за мету розгляд переваг такого виду підприємництва, розглянемо доцільність його використання як форми організації суспільної діяльності в територіальних громадах. Надання їм нових повноважень і самостійності в самоврядній діяльності мотивує громади до пошуку нових підходів для розв'язання соціальних проблем самостійно, не звертаючись до державної влади. Організаційна форма соціальної діяльності соціального підприємництва має за мету спрямувати економічну діяльність на розв'язання соціальних проблем і досягнення соціальних цілей розвитку. Такі підприємства можуть займатися і прибутковою діяльністю, спрямовуючи увесь прибуток на розв'язання соціальних проблем. Може здійснюватися і безприбуткова діяльність стосовно надання соціальних послуг за собівартістю. Соціальні підприємства характеризуються інноваційним характером спільної діяльності та меншою імовірністю економічного банкрутства і ризику, оскільки створюються на муніципальній територіальній власності й творчо співпрацюють із місцевою та державною владою, можуть виконувати державні й муніципальні замовлення щодо надання соціальних благ. Якщо соціальне підприємство є прибутковим, воно може створювати спеціальний фонд розвитку, призначений для задоволення соціальних потреб громад. З боку держави й місцевої влади соціальне підприємництво підтримується різними фондами, пільговим кредитуванням, соціальним інвестуванням, наданням державних і муніципальних замовлень і замовлень великих підприємств. Формами соціальних підприємств є соціальні кооперативи, гібридні соціальні підприємства, соціальні

мережеві структури, соціальні корпорації та інші. Вони можуть мати різні мотиваційні настанови під час заснування, але результати діяльності повинні спрямовуватись на підвищення соціального добробуту населення, внесок у соціальний прогрес. Жителі територіальних громад стають суб'єктами соціальної політики.

Органи управління соціальними підприємствами формуються згідно з установчими документами: уставами, кодексами – сповідують принципи та засади соціального управління й діють відповідно до їх змісту. Використовуються і місцеві нормативні документи, і нові ідеї. Однак в територіальних громадах поки що не розв'язано багато проблем щодо їх створення. Сила соціальної енергії територіальних громад поки що повністю не мобілізована. Серед недоліків слід окремо виділити недостатнє залучення молоді до участі в розв'язанні питань соціального саморозвитку. Соціальні проєкти в заходах розвитку займають незначну частку. Очевидно, що створення і підтримку повноцінного життєвого середовища в громадах слід починати зі шкільного віку, залучаючи здобувачів старших класів і батьків до розробки та реалізації проєктів розвитку громади. Створенню соціальних проєктів повинні передувати просвітницькі заходи, спрямовані на роз'яснення сутності методів проєктування та їх застосування під час створення соціальних послуг. Необхідним є проведення консультацій, тренінгів, ділових ігор стосовно технологій надання соціальних послуг і створення соціальних благ. Напрямок активізації участі молоді в реалізації соціальних проєктах можуть бути проєкти з організації фізичної культури, розвитку комп'ютерної освіти, контролю за станом природних ресурсів, опіки над немічними старими, формування мережі молодіжних клубів за інтересами, участі в створенні розбудови муніципальних парків,

скверів, спортивних майданчиків та ін. Процеси соціалізації життя територіальних громад потребують ширшого використання проєктного підходу до розробки соціальних проєктів, які стануть дієвими важелями управління їх розвитку.